

पति angeblicher Liedverfasser von RV. 3, 38. 34—36. 9, 84.

वाच्यता f. nom. abstr. von वाच्य 1) in der Bed. zu sagen, zu sprechen: ये चावमोदस्तद्वाच्यतां द्विजाः so v. a. eine ungehörliche Art und Weise zu reden Bṛh. P. 4, 2, 20. in der Bed. wovon Etwas ausgesagt wird: वाच्यवाचकता (das suff. gehört zu beiden Wörtern) 2, 10, 36. — 2) in der Bed. zu tadeln: तथापि मे ऽत्र वाच्यता दessenungeachtet verdiene ich deshalb getadelt zu werden VAR. Bṛh. S. 47, 3. कास्मात् तत्र वाच्यता KATH. 43, 167. दुर्लभा सत्स्ववाच्यता KIR. 11, 53. वाच्यतां गम्, इ, या, प्राप् in Tadel verfallen, sich Tadel zuziehen MBu. 2, 1657. Kām. Nīris. 10, 23 (wohl नैति st. नैव zu lesen). 11, 44. Spr. 2093. fg. 3125. Bṛh. P. 6, 13, 11. याति व्याख्यवाच्यताम् Spr. 3143.

वाच्यत्व (von वाच्य) n. 1) das Gesagtwerdenmüssen, Nothwendigkeit einer ausdrücklichen Angabe KĀT. Çr. 5, 4, 4. 18, 2, 8. nom. abstr. von वाच्य wovon Etwas ausgesagt wird: वाच्यवाचकत्व (das suff. gehört zu beiden Wörtern) WEBER, RĀMAT. UP. 332. — 2) das Ausgedrücktsein, ausdrückliches Gemeintsein: मङ्गलस्य वाच्यत्वलक्षणे SARVADARÇANAS. 137, 10. शब्द° 146, 4. लोकत्रयस्य पृथिवीशब्दवाच्यत्वम् ŚĀ. zu RV. 1, 134, 1. ÇĀṆK. zu KHĀND. UP. S. 11. अ° ŚĀ. D. 39.

वाच्यलिङ्ग adj. nach dem Geschlecht des Hauptwortes sich richtend, ein Adjectiv seiend AK. 2, 7, 26. 10, 37. 3, 4, 9, 42. TRIK. 3, 3, 119. H. 600, Schol.

वाच्यलिङ्गक adj. dass. AK. 3, 4, 9, 35. TRIK. 3, 3, 88. MED. 1. 4.

वाच्यलिङ्गत्व n. nom. abstr. von वाच्यलिङ्ग AK. 1, 1, 4, 19. Schol. zu P. 2, 4, 18.

वाच्यवर्जित n. ein elliptischer Ausdruck PRATĀPAR. 62, b, 6. नोक्तं स्याद्यत्र वक्तव्यं तदाहुर्वाच्यवर्जितम् 64, b, 7.

वाच्याय् (von 1. वाच्य), °पते erscheinen, als wenn es wirklich ausgedrückt wäre, ŚĀ. D. 113, 10.

वाच्यायर्न m. patron. von 2. वाच्य TS. 4, 3, 2, 3.

वाँज (vielleicht desselben Ursprungs mit उय, घोत्रम्, घोत्रम्, वज्र) m. VS. PĀT. 2, 39. 1) Raschheit, Behendigkeit; Muth, namentlich des Rosses; auch im pl. gebraucht; = वेग H. 493. an. 2, 76. fg. MED. 6. 13. HALĀ. 2, 288. Varuṇa gab वाँजमर्तसु पर्यं उल्लियासु RV. 5, 83, 2. महे वाँजैर्भिमर्हद्भिश्च शुभैः । दधानो वज्रम् 4, 22, 3. VS. 2, 15. वाँजाय, अयते, इषे, राये RV. 6, 17, 11. पर्यासि वाँजा वृक्ष्यानि 1, 91, 18. ÇĀṆK. Çr. 15, 1, 4. अश्वं नवभिर्वर्जितवती च वाँजिनम् RV. 10, 39, 10. व्यतु ब्रह्माणि पुरुषाक वाँजम् mögen den Muth (der Rosse Indra's) wecken 7, 19, 6. AV. 6, 38, 3. स्तनं न मधः पीपयत् वाँजैः RV. 1, 169, 4. 181, 5. 6. männliche Kraft AV. 4, 4, 8. — 2) Wettlauf; Wettkampf, Kampf überh. NĀGH. 2, 17. कुरि-वाँजाय मयते RV. 9, 3, 3. आशुं वाँजाय यातवे । कुरिं क्तिनात वाँजिनम् 62, 18. क्तिना न सतिरभि वाँजमर्ष 70, 10. 82, 2. आवाविन्द्रस्येन्द्रा प्रावो वाँजेषु वाँजिनम् 1, 176, 5. गत्ता वाँजेषु सन्तिता धनं धनम् 2, 23, 13. 3, 11, 9. 10, 6, 6. वाँजेषु सासकृष्व 3, 37, 6. 42, 6. 5, 33, 1. 86, 2. 8, 31, 6. 46, 9. वाँजै वाँजे कृष्या भूत् 6, 61, 12. वाँजं त्वा सरिष्यते वाँजितं सं मार्षि VS. 2, 7. 11. सकृत्सन्ति वाँजमभिवर्तस्व रथ देव ऀच. GRU. 2, 6, 5. LĀTJ. 7, 12, 13. — 3) Preis des Wettlaufs; Kampfpriest, Beute: सिन्धो पद्माँजा अयद्रव-स्त्वम् RV. 10, 73, 2. रथेन वाँजं सनिषद्स्मिन्ना 9, 90, 1. वेत इस्-निता वाँजमर्षा 6, 33, 2. देवकृत् 17, 15. गमुद्वाँजं वाँजयन्निन्द्र मर्ष्या यस्य

त्वमविता भुवः 7, 32, 11. अयद्रवमुत् सनोति वाँजम् 6, 60, 1. अयद्रिर्विवाँ भरते धना 1, 64, 13. 2, 26, 3. 31, 7. अयद्रं न वाँजं सनिष्यन्तु वृषे 3, 2, 3. स दृक्के चिदभि तृणति वाँजम् 8, 92, 5. 6, 17, 2. 3. 13, 3. 4, 17, 9. VS. 3, 37. Indra ist वाँजानो पतिः RV. 6, 43, 10. 8, 24, 18. 81, 30. Soma 9, 31, 2. Agni ist वाँजस्य शतिनस्पतिः 1, 143, 1. 8, 64, 4. Mehrere dieser Stellen finden eben so wohl unter 2) oder 4) Platz. — 4) Gewinn, Lohn; werthvolles Gut überh. आ नो भन्न परमेष्ठा वाँजेषु मध्यमेयु । शिन्ता वस्त्रो अतमस्य RV. 1, 27, 5. प्रजावतो नृवतो अश्वबुध्या उषो गोश्रया उप मासि वाँजान् 92, 7. अश्विनः, गोमत्तः 6, 43, 21. 23. 7, 81, 6. 8, 2, 24. शतिन सृक्षन् 1. 124, 13. 2, 2, 7. तुमत् 4, 8. इन्द्र य उ नु ते अस्ति वाँजा विप्रेभिः स-निवः । अस्माभिः सु तं सनुहि 8, 70, 8. विश्वमस्तु द्राविणं वाँजा अस्मे 10. 33, 13. यस्मिन्वाँजा अस्मान् वाँजम् 62, 11. राये वाँजाय वनते मयानि 3, 19, 1. 4, 12, 3. चित्र 22, 10. पुरुषेन्द्र 1, 33, 5. 3, 27, 1. पुरुषे 8, 1, 4. AV. 13, 1, 22. वाँजमायुगो स्वर्गं लोकम् PĀṆK. Br. 18, 7, 1. 12. — 5) nach den Comm. gewöhnlich Speise, auch Opferspeise; = अन्न NĀGH. 2, 7. H. 393. n. = यज्ञान् und सर्पिस् oder घृत H. an. MED. Mauchmal sehr scheinbar, z. B. त्वां शश्वत् उप पति वाँजा RV. 7, 1, 3. सं यज्ञान्वा-रति यं सं वाँजासः अयस्वयः 5, 9, 2. 43, 2. वाचस्पतिर्वाँजं नः स्वदतु VS. 9, 1 deutliche Entstellung aus वाचम् 18, 32. fgg. und Maulu. Am wenigsten Gewicht haben Stellen wie: घोषधयः क्लृवै वाँजः TBa. 1, 3, 2, 1. अन्नं वै वाँजः ÇAT. Br. 9, 3, 4, 1. — 6) Wasser, n. H. an. MED. — 7) Laut, Ton diess. — 8) Renner, muthiges Ross am Wagen des Kriegers und der Götter: प्र या वाँजं न कृपतं पुरुषस्यै RV. 5, 84, 2. उद्वाँज आ-गन्धो अयस्वयः AV. 13, 1, 2. ओषु प्र या क्ति वाँजैः RV. 8, 2, 19. वाँजाय प्रथमं सियासते 3, 12. वाँजा न साधुरस्तम्येयुक्ता 7, 37, 4. प्र यन्तु वाँजास्त-विपोभिर्गयः 3, 26, 4. इषो रथोः सयुजः प्रूर वाँजान् 30, 11. 4, 3, 15. 29, 1. यूपमर्षतं भरताय वाँजं घृत्य 5, 34, 14. स्वविर 6, 1, 11. 37, 5. 7, 93, 2. त इहवाँजैर्भिर्गयुर्मर्हन् 8, 19, 18. 2, 1, 12. 6, 61, 4. — 9) Flügel II. 1317. H. an. MED. HALĀ. 2, 84. — 10) die Federn am Pfeile AK. 2, 8, 2, 55. H. 781. H. an. MED. HALĀ. 2, 313. शोणितादिग्वाँजायाः (so die ed. Bomb.) शराः MBu. 7, 5642. विचित्र° adj. Bṛh. P. 10, 39, 16. — 11) N. eines der drei Rbhū: der Behende, Muthige RV. 1, 161, 6. 4, 33, 3. 9. 34, 1. 5, 45, 5. 6, 50, 12. 7, 36, 8. 10, 23, 2. pl. Bez. sämtlicher Rbhū 3, 34, 4. 5. 33, 6. 37, 1. 7, 37, 1. 48, 1. 10, 93, 7. — 12) N. pr. eines Mannes ÇĀṆK. Çr. 15, 1, 12 (zum Zweck einer Etymologie). eines Muni H. an. eines Sohnes des Manu Sāvārṇa HARIV. 463. — Vgl. गृध्र°, चित्र°. ज्या°, तुवि°, दाश°, पन्न°, पुरु°, वरिष्ठा°, भरद्वाज. रायो°.

वाँजकर्मन् adj. etwa kampfthätig v. l. des SV. 1, 2, 1, 2, 2 für °भर्मन्.

वाँजकृत्य n. Kampfesthat, Wettkampf RV. 10, 50, 2.

वाँजगन्ध्य adj. etwa eine Wagenlast von Gütern (Beute) bildend oder habend RV. 9, 98, 12. NĀ. 3, 15. गन्ध्य so v. a. गन्ध von गन्धा = गया: dieses bezeichnet einen Bestandtheil des Lastwagens ĀPAST. in TS. Comm. II, 307, 8. nach einer Glosse so v. a. कृदिस्. Vorsteht man darunter die Leitern oder Spangen des Wagens, welche die Last zusammenhalten, so ist गन्ध्य so v. a. den Leitern gleich d. h. die Wagen füllend.

वाँजजठर adj. RV. 5, 19, 4 nach ŚĀ. so v. a. कृविर्जठर.

वाँजजित् 1) adj. im Wettlauf —, im Kampfe siegend, Beute gewinnend VS. 2, 7. 9, 9. 13. वृक्षस्पतिना वाँजजिता वाँजं जेषम् TBa. 1, 3, 9, 1.